

Monumentenblad

Gemeentelijk monument overeenkomstig Erfgoedverordening 2010.

Datum aanwijzingsbesluit : 15 maart 2016

Stadsschouwburg / Parktheater

Architect : C. Geenen en L. Oskam

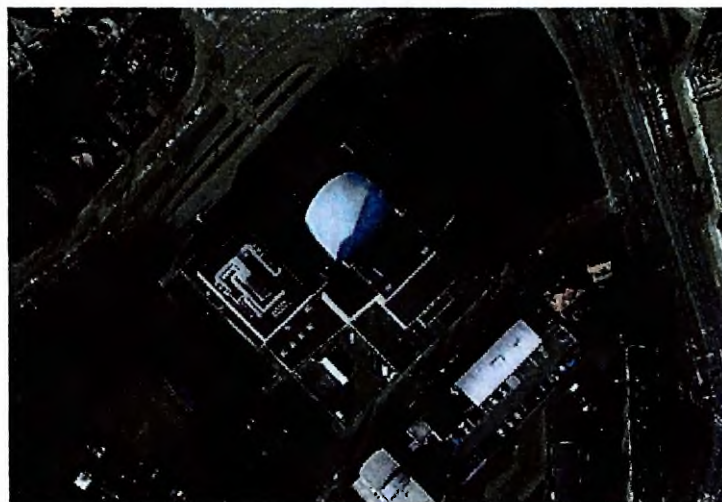
Bouwjaar : 1961-64

Adres : Theaterpad 1 / Elzentaal 50

Coördinaten : x = 161780,886

Kadastrale situering : Stratum C 1364

y = 382197,514

Redengevende omschrijving gemeentelijk monument

Architectuurwaarden

Het huidige Parktheater aan het Theaterpad 1 werd door de architecten Cees Geenen en Leo Oskam vanaf 1956 ontworpen en van 1961 tot 1964 gebouwd als Stadsschouwburg Eindhoven. Het heeft als vrijstaand en symmetrisch object een monumentale grandeur met moderne uitstraling. Kenmerkend aan het gebouw is zijn samenstelling van twee volstrekt tegengestelde delen, een toneeldeel

aan de Le sage ten Broeklaan en een toeschouwersdeel aan de Elzentlaan. Het toneeldeel met zijn logistieke ingangen voor materiaal, werknemers en artiesten is een gebouwdeel dat vier grote en hoge gesloten bouwvolumes heeft waarin zich een toneeltoren met rondgangen bevindt die zowel naar achteren als naar de beide zijanten is uitgebouwd. Op deze manier konden decoropstellingen naast het hoofdtoneel worden opgebouwd en daar naartoe worden verschoven (naast het gebruik van een hijsmechanisme). De buitengevels van het toneelgedeelte en daarmee ook het bouwvolume van dat deel zijn orthogonaal opgebouwd, de zuidoostgevels van de vleugels van de toneeltoren echter maken een iets groter hoek. Het bouwvolume is sterk statisch zoals het metselwerk van de muren laat zien. De grote muurvlakken hebben iedere twee meter een decoratief driedubbel motief dat nagenoeg over de volle hoogte gaat.

Het toeschouwersdeel vertoont een dynamiek van het bouwvolume dat gericht is op ontvangst van toeschouwers. De lichtgebogen voorgevel aan de Elzentlaan opent zich in horizontale zin naar de Elzentlaan en de stad. Op de eerste verdieping bevindt zich, uitkijkend op villapark Den Elzent, een over de gehele breedte doorlopende verdiepingshoge glazen pui van de foyer. Daardoor valt in de hal over de beide ruime trappartijen terzijde van de beide vides veel natuurlijk licht. De beide buitengevels van het zaalgedeelte zijn ieder een viertal muren, door muurhoge vensters gescheiden en waaiëren als het ware uit. Door deze opstelling wordt een sterk horizontaal dynamisch element aan het toeschouwers- en zaalgedeelte verleend dat tegengesteld is aan het statisch verticale van het toneeldeel. Het metselwerk van de zijmuren van het zaaldeel is sterk decoratief uitgewerkt.

In de ontvangsthall bevinden zich op de wand van beide trappenhuizen glasplastieken uit 1964 van Jef Diederix. Van belang is verder het materiaalgebruik waaronder het met koper bedekte zaaldak.

Tussen 2005 en januari 2007 is het theater volledig naar ontwerp van Arie van Rangelrooy van Architecten- en- en gerenoveerd en uitgebreid. De hoofdentree is in ere hersteld en de kantoorfuncties zijn weggehaald. De oude globezaal is omgevormd tot een ovaal auditorium. De oorspronkelijke kleurstellingen zijn hersteld (o.a. vloerbedekking en stoelen), als ook het kunststucwerk (zo is de regiedeur erin opgenomen). Siermetselwerk van de oude buitengevel is opgenomen in het interieur. Toen werd de naam gewijzigd in Parktheater.

Stedenbouwkundige waarden

Alhoewel de schouwburg een duidelijke hoofdingang en een sterke middenas heeft, zijn deze niet gericht op een gebouwd stedenbouwkundig element in de omgeving. De as ligt verschoven ten opzichte van de Elzentlaan. Vanwege het behoud van de bomen ligt het gebouw flink verwijderd van de hoek Stratumseindijk/Elzentlaan. Deze situering in het oosten van het Stadswandelpark kenmerkt aldus de

bedoeling en stedenbouwkundige karakteristiek van de schouwburg, namelijk een hoogstedelijke voorziening maar wel in het groen gelegen. Het vrijstaande symmetrische volume is uitgebreid door autonome en herkenbare nieuwbouw.

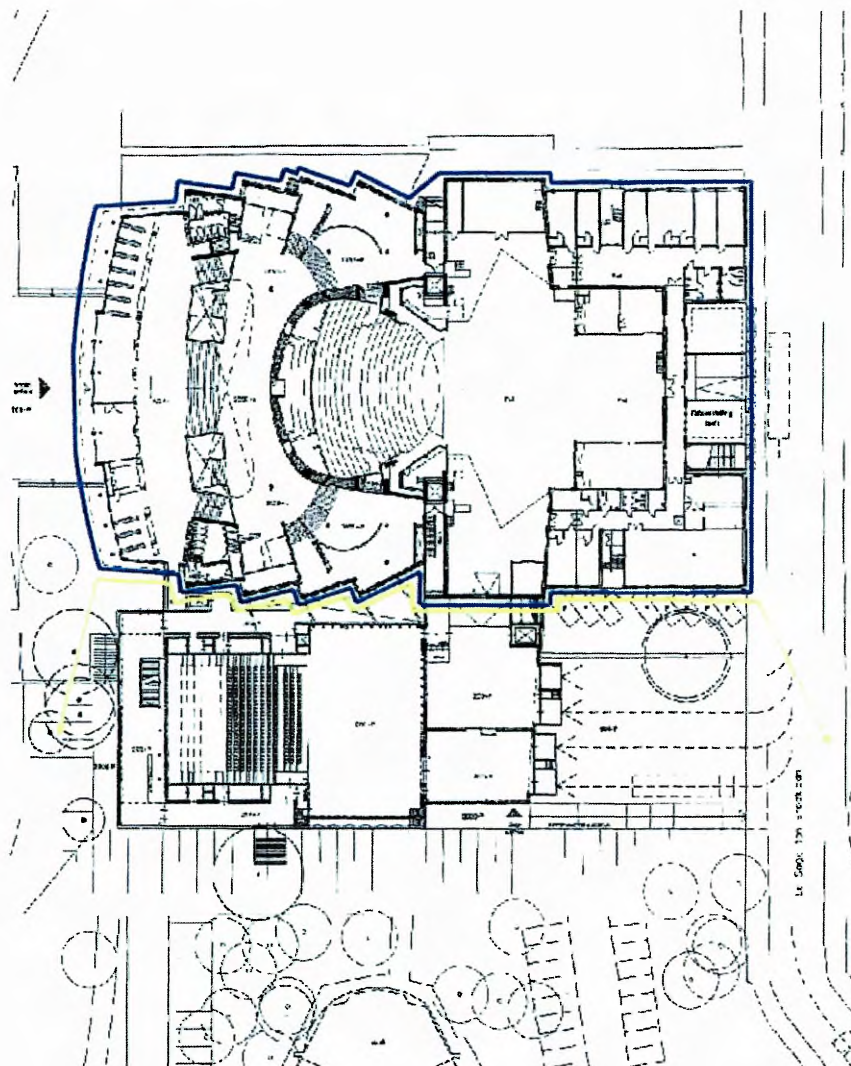
Cultuurhistorische waarden

Aan de totstandkoming van de Schouwburg gaat een langdurig politiek proces vooraf. Begin jaren '60 worden er ook in andere steden stadsschouwburgen gebouwd, zoals in Tilburg en Enschede. Het is een tijd van oplevende economie, waar cultuur aan haar trekken mag komen. In het wederopbouwplan van Van der Laan was op de locatie van het toenmalige binnenziekenhuis in het centrum van de binnenstad een "Cultureel Centrum" gepland. Uiteindelijk wordt voor de Stadsschouwburg in 1960 de locatie van het Stadswandelpark gekozen. Dat park was rond 1884 in een ontwerp van L. Springer aangelegd door de koopman Sinkel en na zijn dood, in de jaren 1900-1928, uitgebreid en uiteindelijk in 1929 door Philips geschonken aan de stad. Zo ontstond stadswandelpark Den Elzent. Het park is nu een gemeentelijk monument. Na een eerste initiatief in 1952 en een onbesliste prijsvraag kon op 2 oktober 1964 de Stadsschouwburg worden geopend in aanwezigheid van prinses Beatrix. Het was een voor die tijd uniek gebouw in Europa, van grote rijkdom en grandeur en ontworpen in een moderne architectuur. Veel Eindhovenaren echter waren destijds van mening dat met de keus op deze plek het Eindhovense centrum tekort werd gedaan.

Vanwege de markante ligging aan een park, de gaafheid van het gebouw en de sterke herkenbaarheid van de functie van het object is het Parktheater, ondanks de latere uitbreiding van 2000, van belang vanwege de architectonische waarde en stadshistorische markering.

Omvang gemeentelijk monument

Bouwtekening 2004

Blauwe lijn: omvang van het beschermde monument inclusief uitstekende bouwonderdelen
Gele lijn: hoort niet bij het monument